
I

SELINDŽERIS

1

Mano tėvai – tikri nuobodos. Kasdien po vakarienės išitraukia į diskusijas visokiomis sudėtingomis temomis: bankai, krizė, Jungtinės Amerikos Valstijos, pasaulio saugumas, nusikalstamumas, skurdas... Man tai primena tuos televizijos debatus, kurie trunka be galo ilgai ir būna nuobodesni nei zambombos koncertai. Rimtai, nesuprantu tėvų. Šiaip jie dėl nieko nesipyksta, bet apie tokius dalykus gali šnekėtis valandų valandas. Keistuoliai kaip reta.

Kad ir visai neseniai vykęs pokalbis. Per televizijos žinias buvo tik ką parodę kelis vaizdus, kuriuose aukštas šviesiaplaukis vaikėzas kumščiais talžo veidą kitam, kartu su juo važiuojančiam metro. Rasistinis išpuolis be jokios priežasties. Auka rytietiškų bruožų, gimęs Mongolijoje. Smurtautoją sulaukė policija ir teisėjas išsiuntė jį į Nepilnamečių pataisos centrą. Siužete negalėjai atpažinti jo veido, mat jis buvo pridengtas kažkokia permatoma medžiaga. Taip įstatymai saugo nepilnamečius nusikaltėlius, paaiškino man motina. Tėvas į tai atsakė

nepatikliai susiraukdamas. Jam atrodė, kad taip neturėtų būti. Mama pasakė mananti, jog nepilnamečiai nusipelnė antros progos, ir kad nėra to, ko negalėtum pataisyti būdamas septyniolikos. Tada tėtis paklausė, kieno ji pusėje, jeigu gina nusikaltėlius.

– Tuo vargšu vaikinu greičiausiai niekas niekada nesirūpino. Jei kas nors būtų skyręs jam daugiau dėmesio, jis mokėtų atskirti, kas galima, o kas ne, ir šitaip nesielgtų, – tarė ji.

– Eik jau! Septyniolikos metų vaikas puikiai suvokia, kas gerai, o kas blogai, ir kaip reikiant supranta, ką daro. O ką, ar vargšą nukentėjusį kas nors gina? – pašoko tėvas.

– Tai žinoma, – pasakė mama, – Auką visada visi gina. Mūsų visuomenėje labiausiai sekasi tiems, kas moka apsimesti auka.

Bla, bla, bla. Kaip įprasta. Paistalai.

Mamai „pasirūpinti“ manimi, vienturte dukrele, reišė daugybę siaubingų dalykų: niekada neleisti eiti į mokyklą apsirengus taip, kaip noriu; kvaršinti man galvą šimtais klausimų kaskart, kai tik kur nors susiruošiu; atimti iš manęs mobilųjį telefoną dešimtą vakaro – neva jį reikia pakrauti; niekada neleisti naudotis internetu gulint lovoje (net savaitgaliais!) ir, dar blogiau, – neleisti neštis kompiuterio į savo kambarį. Taip, tai buvo blogiausia – turėdavau ruošti pamokas virtuvėje vien todėl, kad ji no-

rėdavo „matyti, ką darau“ prisijungusi prie interneto, ir pakęsti ją kartkartėmis išdygstant už manęs ir šnipinėjant man per petį į ekraną – kad įsitikintų, jog nedarau ko nors, kas jai nepatinka. Tai žiauriai užknisdavo!

– Mama, ką dar galėčiau veikti, juk šūlioj tiek visko užduoda? – priekaištaudavau, vildamasi, kad pagaliau susivoks, – be to, aš jau didelė – ir pati puikiai nutuokiu apie internete tykančius pavojus.

Tik viskas veltui – mama nebuvo iš tų žmonių, kuriuos lengva įtikinti. Atrodė, lyg manimi visai nepasitikėtų. Net neleido turėti interneto mobiliajame telefone! Stačiai neįtikėtina! Tėtis tik žiūrėdavo į mane sukandęs dantis, lyg ir palaikydamas, bet vis vien nežinodamas, ką sakyti, kad įtikintų mamą. Nei jis, nei aš nežinojome.

Kartą jis tarė man:

– Ksenija, nemanyk, kad mama tavimi nepasitiki. Taip nėra. Tiesiog šiais laikais internete knibždėte knibžda visokių perėjūnų ir pavojų, kurie mus šiek tiek baugina. Mus abu.

– Puikiai žinau apie pavojus internete. Aš jau nebe maža.

Tėtis tik kraipė galvą.

– Po kelerių metų suprasi, kodėl taip elgėmės, – pridūrė.

– Man atrodo, kad niekada jūsų nesuprasiu, – sušnabždėjau, ir tėtis nusijuokė.

Su tėčiu lengva juokauti. Tai jo mėgstamiausias dalykas. Su juo galiu kalbėtis apie viską, nes jis nesusierzina (kaip mama) dėl menkiausio nieko ir nesieltgia su manimi kaip su dešimtmete. Atvirauti su tėčiu – visai nesunku. Pavyzdžiui, tą vakarą vos neprasitariau jam apie Marselą. Tiesiog spirgėjau papasakoti, kaip viskas staiga pasikeitė ir kaip jaučiuosi. Laiminga, neįprastai, kitaip. Jau daug dienų negalvoju apie nieką kitą.

Jei būčiau pasipasakojusi, greičiausiai net nebūtų atskaitęs tipiško tėvų ir mamų moralo. Nors, ko gero, viską būtų papasakojęs mamai, o tada jau nekas. Mama ir tėtis viską vienas kitam pasakoja. Visa laimė, kad susizgribau laiku nutilti.

Ar tikrai laimė?

2

Mama jau pastebėjo. Ji viską visada pastebi, nežinau, kaip jai tai pavyksta.

– Ksenija! Būk maloni ir susikaupk ties tuo, ką darai. Ir kur tavo mintys klajoja? Nežinia.

– Ksenija! Kur neši tas šiukšles? Gal galima sužinoti, apie ką tokia užsisvajojusi?

– Ksenija! Ką ten darai lyg apdujusi? Ko tokia išsiplaškiusi?

Ji buvo teisi. Buvau išsiplaškiusi. Labai. Norėdavau išnešti šiukšles, bet užuotėjusi lyg apkerėta sustodavau viduryje laiptų ir susimąstydavau. Arba dengdama stalą sustingdavau kvailai šypsodamasi, laikydama rankose stiklines, lyg nežinodama, ką daryti toliau.

Pradėjau nerimauti, kad antrojo trimestro pažymiai bus siaubingi. Tarkime, pastaruoju metu mokslams skyriau ne per daugiausia dėmesio. Neišlaikiau dviejų matematikos egzaminų iš eilės. „Koks skirtumas, laikysiu pakartotinai“, – pamaniau. O kai mama paklausė, kaip sekėsi, trumpai atsakiau:

– Gerai.

– Vadinasi, galėsime džiaugtis gerais pažymiais? – tai buvo vienas iš įprastų jos klausimų.

– Nežinau, – pasakiau stipriai besidaužančia širdimi.

Puikiausiai žinojau, kad pažymiai jų tikrai nenudžiugins. Bet iki katastrofos dar 27 dienos.

Tomis dienomis galėjau rasti pasiteisinimą bet kam. Kai tėvai pamatys pažymius, bus visai prastai, bet kol kas skraidžiau padebesiais. Visada buvau stropi mokinė, todėl pernelyg nesijaudinau dėl to – kaip nors susitvarkysiu. Dabar labiausiai norėjau važinėti puikiais amerikietiškais jausmų kalneliais, kurie staiga atsirado mano gyvenime – ir to nė už ką nepraleisiu!

Vyko kai kas labai svarbaus.

Galbūt šiokių tokių pasekmių ir bus, bet tėvams teliks susitaikyti. Aš tai jau padariau.

Nejau dar yra manančių, kad jei per gyvenimą praūžia penktos stiprumo kategorijos¹ uraganas, viskas lieka kaip buvę, savo vietose?

Mano penktos kategorijos uraganas buvo vardu Marselas ir atrodė panašus į vaiduoklį. Turiu omenyje, ne visiškai tikras. Virtuali būtybė, gyvenanti mano galvoje ir kompiuteryje.

Susipažinau su juo labai neįprastomis aplinkybėmis – per vieną knygą, kurią pasiskolinau mūsų viešojoje bibliotekoje. Knygą rekomendavo filosofijos mokytojas, o ją perskaičiusi galėjau pasikelti pažymį: kažkokio J. D. Se-

¹ Pagal Safiro-Simpsono skalę visos planetoje vykstančios audros ir uraganai skirstomi į penkias kategorijas. Penkta – didžiausias vėjo stiprumas. (Čia ir toliau – vertėjos pastabos.)

lindžerio „Rugiuose prie bedugnės“. Bibliotekininkė įteikė man ją kartu su skirtuku, ant kurio buvo užrašas: „Dalinkis savo skaitymo išpūdžiais su kitais jaunais žmonėmis mūsų interneto puslapyje.“ Pamaniau, kad neblogai būtų užmesti akį. Bent sužinočiau, apie ką ta knyga ir ką kiti apie ją galvoja.

Apsilankiau forume dar tą patį vakarą. Iššniukštinėjau šen bei ten, ieškodama įdomesnių nuomonių. Tada mano žvilgsnis užkliuvo už šios:

Manote, kad knyga gali pakeisti jūsų gyvenimą? Anksčiau nė nemirktelėjęs būčiau atsakęs: ne. Tačiau ši knyga mane privertė pakeisti nuomonę. Perskaičiau ją daugybę kartų ir kiekvieną sykį savęs klausiu, kaip jos autoriui, tam Selindžeriui, pavyko parašyti būtent tai, ką kartais galvoju ir jaučiu aš. Žodis po žodžio, nuosekliai. Prisiekiu, pasidarė net šiek tiek baisu. Labai norėčiau būti šio autoriaus draugas, kad galėčiau paskambinti jam telefonu ar pakviesti išlenkti alaus. Sakyčiau jam: „Esu naujasis Houldenas Kolfildas. Niekam tikęs, kaip jis. Aš irgi kartais būnu kiek kuoktelėjęs. Taip pat esu įsitikinęs, kad verčiau jau niekada nieko nepasakoti kitiems, nes žmonės vis tiek iš tikrųjų tavęs nesupras.“ Taip pat norėčiau užduoti jam keletą klausimų. Pavyzdžiui: „Ar tasai Kolfildas iš knygos – tai tu? Ar visa tai, ką čia aprašei, iš tiesų nutiko? Nes jeigu taip, tada suprasčiau, kodėl viskas atrodo taip tikro-

viškai. O jei ne, seni, tai iš tikrųjų neįsivaizduoju, kaip tau tai pavyko.“ Ką gi, užteks. Ši knyga – išties nepaprasta, patikėkite manimi. Tai vienintelis patarimas, kurį ketinu jums duoti per visą gyvenimą.

Forumo įrašas beregint sužadino mano smalsumą, nors tada dar nežinojau, kad „Rugiuose prie bedugnės“ – labai garsus romanas, kurį būtų galima apibūdinti maždaug taip: jaunas niekšelis blaškosi po Niujorką ir krečia visokias nesąmones, nes jį išmetė iš mokyklos už nepažangumą ir problemišką būdą. Romanas laikomas lyg ir autorius šedevru, greičiausiai ir pats Selindžeris šiek tiek blaškėsi, ar bent man taip atrodo. Parašęs šį kūrinį jis praturtėjo. Dabar jis jau nebegyvas, bet knyga vis tiek susilaukia tūkstančių skaitytojų dėmesio.

Susirangiau su ta knyga lovoje ir pradėjau skaityti. Kai žvilgtelėjau į laikrodį, buvo beveik vidurnaktis, o įveikta – beveik pusė. Tikras rekordas! Sustojau ties 121-uoju puslapiu, kur Houldenas pasitinka Sanę viešbučio kambaryje. Negalėjau atsiplėšti! Greičiausiai todėl, kad ši knyga įtraukė daug labiau nei kitos, kurias iki tol buvo tekę skaityti.

Kitą dieną vėl įsijungiau virtualiosios bibliotekos forumo puslapį ir pamėginau rasti komentarą, įkvėpusį mane skaitymo maratonui. Iš tikrųjų tai ieškojau komentaro autoriaus elektroninio pašto adresą. Radau jo paskyrą ir

šiokios tokios asmeninės informacijos. Amžius: 17 metų. Mokykla: Rikardo Salvato gimnazija. Elektroninis paštas: houldenaskolfildas@... Žinoma! Tai galėjo būti tik jis. Niekšo pagrindinio veikėjo vardas, kaip jis ir buvo parašęs. Perskaičiusi tai nusišypsojau. Jaučiau, kad jį suprantu.

Nieko nelaukusi parašiau jam tokią žinutę:

Labas, niekšeli. Rašau tau tik todėl, kad paklausiau tavo patarimo – vakar vakare pradėjau skaityti „Rugiuose prie bedugnės“, kuri mane be galo įtraukė. Kitaip nei tu, visai nenorėčiau susipažinti su jos autoriumi, o juo labiau įsivelti į pagrindinio veikėjo netvarką. Tasai Kolfildas man visai nepatinka. Šiuo metu esu 121-ame puslapyje. Be to, man šiek tiek baisu. Kodėl sakai, kad esi į jį panašus? Turbūt manai, jog neverta niekam nieko aiškinti, bet visai norėčiau tai išgirsti, nes man iš tiesų įdomu. Tikiuosi, atsakysi man, Houldenai. Linkėjimai, Ksenija.

Tai kvailiausias būdas pradėti pasakojimą, ar ne? Kartais gyvenimas iš tiesų gali būti kvailas.